

BUDAPEST, III. KERÜLET, PETUR UTCA – KALÁSZI UTCA (HRSZ. 23053, 23063)

Gázvezeték fektetése és cseréje

Lelőhely-azonosító: 72911

KULCSSZAVAK: római kor, réteganyag

BUDAPEST, DISTRICT III, PETUR STREET – KALÁSZI STREET (PLOT NOS. 23053, 23063)

Installation and replacement of a gas pipeline

Site ID: 72911

KEYWORDS: Roman Age, layer finds

Gázvezeték fektetése és cseréje során régészeti megfigyelést végeztem 2021. szeptember 7. és október 7. között Budapest, III. kerület, Kalászi utcában a Nánási út és Kalászi utca 5–7. szám közötti szakaszon, valamint a Petur utca Keve és Anikó utca közé eső szakaszán. A földmunka során átlag 1,20–1,40 méter mélységben és 0,60 méter szélességben ásták ki a gázvezeték árkat 564 fm és 448 fm hosszúságban, a bekötéseknél szélesebb és mélyebb aknákkal. A gázárok legnagyobb részén korábbi aszfalttréteg, útalapozás, kevert modern feltöltések, sittes planírozások és újkori beásások voltak.

A Kalászi utca 32. számú ház kapuja előtt az árok alján lévő homokréteg alsó felében római *tegula*-darabok voltak, az aszfalttól mért 0,9 méter mélységben, 0,8 méter hosszúságban és 15 cm vastagságban. Itt római tetőcserép-darabok tört kődarabokkal váltakoztak, amelyek valószínűleg feltöltésként kerültek ide. A *tegula*-réteg felett enyhe, 1–2 cm vastag, okkersárga sóderes csík volt megfigyelhető, az egész jelenség a tegulákkal együtt kb. 20 cm vastag réteget képezett. Ez a Kalászi utca páratlan oldala felől látszott, a páros oldalon az árok falában a korábbi gázcső húzódott. Tovább halad-

Between September 7 and October 7, 2021, archaeological monitoring was carried out during the installation and replacement of a gas pipeline in Budapest, District III, along Kalászi Street between Nánási Road and 5–7 Kalászi Street, as well as along the section of Petur Street between Keve and Anikó Streets. The gas pipeline trench was excavated to an average depth of 1.20–1.40 m and a width of 0.60 m over lengths of 564 linear metres and 448 linear metres respectively, with wider and deeper pits at service connections. In most sections of the trench, modern asphalt layers, road foundations, mixed modern backfill, construction debris deposits, and modern intrusions were observed.

In front of 32 Kalászi Street, Roman *tegulae* fragments were found in the lower part of a sand layer at the bottom of the trench, at a depth of 0.9 m below the asphalt, over a length of 0.8 m and a thickness of 15 cm. Here, fragments of Roman roof tiles alternated with broken stone pieces, most likely representing redeposited fill material. Above the *tegula* layer, a faint 1–2 cm thick yellowish gravel band was observed; together these deposits formed a layer approximately 20 cm thick. This feature was visible on the odd-numbered side of Kalászi Street, while on the even-numbered side the earlier gas

va a modern síttes feltöltés egyre vastagabb lett, 1 méter mélységig leért, a tegulás réteg pedig megszűnt.

A Petur utca 29. szám előtt 2×6 méter nagyságú, 1,4 méter mélységű aknában 30 cm vastag aszfalt- és betonréteg alatt 20 cm sárga sóder, alatta 40 cm sóderrel kevert, laza, barna föld volt, alatta – a közeli, Attila utca 125. szám alatti ásatásról ismert – sötét mocsaras réteg római tégladarabokkal, alatta vízkőporos, vízköves réteg, majd szürke és sötétszürke agyag mutatkozott. A Petur utca – Boris utca kereszteződésében 4×5 méter méretű, 1,4 méter mélységű aknát ástak, ahol a gázvezeték a páratlanról a páros oldalra ment át. Itt is 30 cm vastag aszfalt és beton volt, alatta 60 cm vastag, barna kevert réteg, alatta a sötét színű, mocsaras réteg, benne forrásmész-kő darabokat és sárga, római házikéramia töredéket találtam.

Innen nyugati irányba haladva egészen az Anikó utcai kereszteződéséig 1,2 méter mély, 60 cm széles aknát ástak. Ebben 10 cm vastag aszfalt alatt 5 cm sárga sóder, alatta 15 cm fekete égett, kavicsos feltöltés, alatta 30 cm modern tetőcserepes téglamorzsálékos feltöltés volt. A téglamorzsálék sötétbarna agyagos réteggel keveredett, szintén kb. 30 cm vastagságban, majd a kiásás teljes mélységéig sötétszürke tömör agyag volt. Az alsó rétegben néhány, a modern tetőcserepes feltöltéstől eltérő tégladarabkát is találtam. Ebben a sötét rétegben imitt-amott forrásmész-kő darabok, illetve vékony mésztufás rétegek jelentkeztek. Az árkot néhány helyen kábelek keresztezték.

A Petur utca 13. számú ház előtt a szürke réteg megszűnt, helyette az Attila utca 125. szám alatti ásatásnál is ismert, fekete, mocsaras, apró fehér csigás réteg jelentkezett 0,8 méter–0,9 méter mélységben. Ebből egy római tetőcserep-töredék került elő.

A gázvezeték-fektetés által érintett utcákban rétegből kerültek elő római kori leletek. A Petur utcában megfigyelt réteg folytatása az Attila utca 125. szám alatti feltáráson talált római rétegnek. A Kalászi utcában előkerült római tetőcserepek összefügghetnek a Gyenes Gábor által a Kalászi közben megfigyelt épületomlادékkal.

RÉSZTVEVŐK: Fényes Gabriella régész

Fényes Gabriella

pipeline was encountered in the trench wall. Further along the route, modern rubble fill gradually increased in thickness, reaching up to 1 m in depth, while the tegula-bearing layer disappeared.

In front of 29 Petur Street, within a 2 × 6 m excavation pit reaching a depth of 1.4 m, a 30 cm thick asphalt and concrete layer was followed by 20 cm of yellow gravel, beneath which lay a 40 cm thick loose brown soil mixed with gravel. Below this, a dark marshy layer—already known from the excavation at 125 Attila Street—contained Roman brick fragments, followed by a calcareous, limescale-rich layer, and then grey and dark grey clay. At the intersection of Petur Street and Boris Street, a 4 × 5 m pit was excavated to a depth of 1.4 m, where the gas pipeline crossed from the odd to the even side of the street. Here again, a 30 cm asphalt and concrete layer was followed by 60 cm of brown mixed fill, beneath which the same dark marshy layer with Roman tile fragments and fragments of building stone was observed.

Continuing westwards towards Anikó Street, a 1.2 m deep, 60 cm wide trench was excavated. Beneath 10 cm of asphalt, 5 cm of yellow gravel was recorded, followed by a 15 cm thick black burnt, gravelly fill, and then a 30 cm layer of modern fill containing crushed roof tiles. This tile-rich deposit mixed with a dark brown clay layer of similar thickness (ca. 30 cm), beneath which compact dark grey clay was encountered down to the full depth of excavation. In this lower layer, occasional fragments of building material distinct from modern roof tiles were also found. In places, travertine fragments and thin tufa layers were observed within the dark deposit. The trench was intersected by cables in several sections.

In front of 13 Petur Street, the grey layer disappeared and was replaced by the black marshy layer with small white snail shells already documented at 125 Attila Street, at a depth of 0.8–0.9 m. From this layer, a Roman roof tile fragment was recovered.

The stratified deposits affected by the gas pipeline works yielded Roman-age finds in multiple locations. The layer observed in Petur Street appears to be the continuation of the Roman horizon documented at 125 Attila Street. The Roman roof tiles recovered in Kalászi Street may be connected to the building debris observed by Gábor Gyenes in Kalászi Alley.

CONTRIBUTORS: Gabriella Fényes (archaeologist)

Gabriella Fényes